

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. S.15.0036.N

1. **ALITALIA LINEE AEREE ITALIANE SpA**, vennootschap naar Italiaans recht,
2. **ALITALIA-COMPAGNIA AEREA ITALIANE SpA**, vennootschap naar Italiaans recht,

vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie,

tegen

E.D.

verweerder.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen de arresten van het arbeidshof te Brussel van 14 februari 2014 en 24 oktober 2014.

Raadsheer Koen Mestdagh heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De eiseressen voeren in hun verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, twee middelen aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

(...)

Tweede middel

Eerste onderdeel

1. Krachtens artikel 3, § 1, Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden kan de werkgever een personeelsafgevaardigde of een kandidaat-personeelsafgevaardigde slechts om economische of technische redenen ontslaan wanneer die redenen vooraf door het bevoegde paritair comité zijn erkend.

Het doel van de bescherming vervat in de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden bestaat erin nadelige discriminatie van de personeelsafgevaardigden te voorkomen en de goede werking van de overlegorganen te vrijwaren.

2. Zolang niet vaststaat dat de betreffende overlegorganen in een bepaalde onderneming binnen een zeer korte termijn niet langer hun wettelijke opdracht zullen te vervullen hebben, is er, behoudens afwijkende bijzondere wetsbepaling zoals artikel 46, § 2, eerste lid, Faillissementswet, geen enkele grond die toelaat een personeelsafgevaardigde om technische of economische redenen te ontslaan zonder het bevoegde paritair comité te raadplegen.

In zoverre het onderdeel van een andere rechtsopvatting uitgaat, faalt het naar recht.

3. De appelrechters stellen vast en oordelen dat:

- de procedure van buitengewone bewindvoering zoals deze uiteindelijk werd uitgevoerd via de overeenkomst tot overdracht van een geheel van goederen en overeenkomsten van 12 december 2008 niet enkel tot doel had de stopzetting van de activiteiten van de eerste eiseres te regelen, doch wel bestond in het organiseren van een ‘*doorstart*’ van de luchtvaartmaatschappij via de tweede eiseres;
- bij de voormelde overeenkomst van 12 december 2008 tussen de eerste en de tweede eiseres werd bepaald dat met ingang van 12 januari 2009 te 23 uur minstens een zeer belangrijk gedeelte van de materiële en immateriële activa en zelfs een gedeelte van de passiva van de eerste eiseres werden overgedragen naar de tweede eiseres;
- op de doorstart van de eerste eiseres naar de tweede eiseres de bepalingen van hoofdstuk II van de CAO nr. 32*bis* van toepassing zijn;
- artikel 46, § 2, Faillissementswet niet geldt voor de vereffenaar van een gerechtelijk akkoord;
- uit het Decreet van 29 augustus 2008, genomen ter uitvoering van de Italiaanse decreetwetten nr. 347 van 23 december 2003 en nr. 134 van 28 augustus 2008, geenszins blijkt dat de taak van de met het Decreet van 29 augustus 2008 aangestelde voorlopige bewindvoerder F. noodzakelijk inhoudt dat alle werknemers van de eerste eiseres ontslagen dienden te worden;
- in de aanstelling van de heer F. enkel wordt aangegeven dat deze belast wordt met het beheer van de onderneming en de administratie van haar goederen;
- de verweerder als lid van de vakbondsafvaardiging ermee belast was de opdrachten van het comité voor preventie en bescherming op het werk uit te oefenen en hij dezelfde bescherming genoot als de personeelsafgevaardigden in deze comités.

4. Met die redenen verantwoordend de appelrechters hun beslissing dat de eerste eiseres wel degelijk de procedure tot ontslag om economische of technische redenen zoals vervat in de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden had moeten naleven naar recht.

Het onderdeel kan in zoverre niet worden aangenomen.

5. Blijkens voorgaande feitelijke beoordeling van de appelrechters heeft de eerste eiseres niet alle activiteiten stopgezet, maar zijn de activiteiten voortgezet als gevolg van de gevoerde procedure van buitengewone bewindvoering.

6. De door de eiseressen voorgestelde prejudiciële vraag gaat uit van de hier niet voorhanden zijnde hypothese dat is vastgesteld dat de werkgever alle activiteiten heeft stopgezet als gevolg van de gevoerde procedure van buitengewone bewindvoering.

Er is geen reden deze vraag die niet aan de orde is en aldus niet dienstig is voor de oplossing van het geschil, aan het Grondwettelijk Hof te stellen.

(...)

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiseressen tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiseressen op 426,16 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Eric Dirix, als voorzitter, de sectievoorzitters Albert Fettweis en Alain Smetryns, en de raadsheren Koen Mestdagh en Antoine Lievens, en in openbare rechtszitting van 26 juni 2017 uitgesproken door sectievoorzitter Eric Dirix, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Vanessa Van de Sijpe.

V. Van de Sijpe

A. Lievens

K. Mestdagh

A. Smetryns

A. Fettweis

E. Dirix

VOORZIENING IN CASSATIE

5 VOOR : 1. de vennootschap naar Italiaans recht **ALITALIA LINEE AEREE ITALIANE SPA**, in vereffening, met bijhuis te 1050 Brussel, Kapitein Crespelstraat 2,

10 2. de vennootschap naar Italiaans recht **ALITALIA COMPAGNIA AEREA ITALIANE SPA**, met maatschappelijke zetel te Piazza Alermico Da Schio Pal RPU, 00054 Fiumicino, met bijhuis te 1050 Brussel, Louizalaan 149, met KBO-nr. 0810.118.957,

eiseressen tot cassatie,

15 bijgestaan en vertegenwoordigd door ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie Johan Verbist, kantoor houdende te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187/302, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan,

20

TEGEN : de heer **DE TROYER Eugenius**, wonende te 9300 Aalst, Dompelstraat 4, die in het exploit van betekening dd. 15 januari 2015 keuze van woonst heeft gedaan op het kantoor van gerechtsdeurwaarders Bernard Buyse en Ann Borremans te 1210 Sint-Joost-Ten-Node, Sint-Joostplein 1,

25

verweerder in cassatie,

30

*

* *

Aan de Heren Eerste Voorzitter en Voorzitter van het Hof van Cassatie,

35 Aan de Dames en Heren Raadsheren in het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

40 Eiseressen hebben de eer aan Uw beoordeling te onderwerpen het eindarrest van 24 oktober 2014 en voor zover als nodig het tussenarrest van 14 februari 2014, die op tegenspraak tussen partijen door de 3de kamer van het arbeidshof te Brussel werden gewezen (A.R. nr. 2012/AB/876).

NIET VERBETERDE KOPIE

45

FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

1. Verweerder trad op 1 juni 1979 in dienst van eerste eiseres met een arbeidsovereenkomst voor bedienden.

50

Verweerder maakte deel uit van de syndicale afvaardiging, tevens belast met de opdrachten van het comité voor preventie en bescherming op het werk. Bij aangetekende brief van 9 januari 2009 beëindigde eerste eiseres de arbeidsovereenkomst met onmiddellijke ingang en met aanzegging van betaling van een opzeggingsvergoeding gelijk aan 18 maanden loon. Aan verweerder werd een opzeggingsvergoeding betaald van 111.041,50 euro. Bij aangetekende brief van 12 januari 2009 vroeg het ACV – Openbare diensten, sector luchtvaart aan eerste eiseres de re-integratie van verweerder aan.

55

60

Eerste eiseres maakte wegens economische moeilijkheden in Italië het voorwerp uit van een procedure van buitengewone bewindvoering. Bij brief van 26 november 2008 gaf de gerechtelijke bewindvoerder de opdracht om over te gaan tot de beëindiging van de arbeidsovereenkomsten van de personeelsleden verbonden aan de zetel van eerste eiseres in België. Eerste eiseres zette haar activiteiten stop op 12 januari 2009.

65

Op 25 november 2008 besliste tweede eiseres een vestiging in België op te richten. Zij ontplooidde haar activiteiten vanaf 13 januari 2009.

70

2. Verweerder dagvaardde eiseressen op 18 december 2009 en vorderde de betaling in hoofdorde van een beschermingsvergoeding van 550.777,50 euro en in ondergeschikte orde van een beschermingsvergoeding van 73.437 euro en een aanvullende opzeggingsvergoeding van 72.551 euro.

75

3. Bij vonnis van 20 juli 2011 verklaarde de arbeidsrechtbank te Brussel de vordering ongegrond ten opzichte van tweede eiseres en gegrond ten opzichte van eerste eiseres. Eerste eiseres werd veroordeeld tot betaling van 66.431,25 euro aanvullende opzeggingsvergoeding.

80

4. Op 4 september 2012 stelde verweerder hoger beroep in tegen dit vonnis.

85 Bij conclusie van 1 februari 2013 stelde tweede eiseres incidenteel hoger
beroep in. Tweede eiseres vorderde in hooforde dat de vordering van verweerder
niet alleen ongegrond, maar ook niet-ontvankelijk zou worden verklaard. Tweede
eiseres verzocht in ondergeschikte orde dat het arbeidshof een prejudiciële vraag
zou stellen aan het Hof van Justitie en vorderde in uiterst ondergeschikte orde de
90 vordering tot betaling van een opzeggingsvergoeding te verminderen.

Bij tussenarrest van 14 februari 2014 verklaarde het arbeidshof te Brussel
het hoger beroep en het incidenteel hoger beroep ontvankelijk en beval het ar-
beidshof, alvorens verder recht te doen, tweede eiseres de in het arrest opgesomde
95 stukken of een voor eensluidend verklaard afschrift ervan bij het rechtsplegings-
dossier te voegen.

Bij arrest van 24 oktober 2014 verklaart het arbeidshof het hoger beroep
gegrond. Het arbeidshof vernietigt het vonnis van de arbeidsrechtbank, voor zover
100 het de vordering van verweerder ten opzichte van tweede eiseres ongegrond ver-
klaarde en hem veroordeelde tot de gedingkosten ten opzichte van tweede eiseres.
Het arbeidshof veroordeelt eiseressen in solidum tot betaling van 550.777,50 euro
beschermingsvergoeding. Het incidenteel hoger beroep van tweede eiseres wordt
ongegrond verklaard.

105 Tegen het eindarrest van 24 oktober 2014 en, voor zover als nodig, tegen
het tussenarrest van 14 februari 2014 komen eiseressen op met de volgende mid-
delen tot cassatie.

110

EERSTE MIDDEL TOT CASSATIE

115

Geschonden wetsbepalingen

- artikel 149 van de Grondwet;
- artikelen 3 eerste lid, 4 eerste lid en 5 tweede lid van de Richtlijn 2001/23/EG van 12 maart 2001 van de Raad inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen van ondernemingen of vestigingen (hierna de richtlijn);
- artikelen 2, 7, 8, 8bis en 9 van Collectieve arbeidsovereenkomst 32bis van 7 juni 1985 betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolge de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers die overgenomen worden bij overname van activa na faillissement, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 25 juli 1985 (hierna de cao);
- artikelen 56 en 57 van het Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie, goedgekeurd bij wet van 2 december 1957;
- artikel 16 van Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures.

135

140

Aangevochten beslissing

145

Het arbeidshof verklaart het hoger beroep van verweerder gegrond. Het arbeidshof vernietigt het vonnis van de arbeidsrechtbank in de mate waarin het de vordering van verweerder ten opzichte van tweede eiseres ongegrond verklaarde en verweerder veroordeelde tot de kosten van het geding ten opzichte van tweede eiseres. Het arbeidshof veroordeelt vervolgens tweede eiseres in solidum met eerste eiseres tot betaling aan verweerder van een beschermingsvergoeding tot bedrag van 550.777,50 euro beschermingsvergoeding.

150

Het arbeidshof beslist aldus op volgende gronden (p. 3 tot en met 7 van het bestreden eindarrest):

“1. De toepasselijkheid van hoofdstuk II van de cao nr. 32 bis en van de richtlijn 2001/23 bij insolventie

155

a.-

In zijn arrest van 14 februari 2014 leidde het arbeidshof uit de lezing van de rechtspraak van het Hof van Justitie af [dat] de richtlijn [001/23] en Cao nr. 32bis niet van toepassing zullen zijn indien de procedure van buitengewone bewindvoering [...] tot doel heeft de stopzetting van de activiteiten van [eerste eiseres] in goede banen te leiden, en wel van toepassing zal zijn indien het doel van deze procedure bestaat in het organiseren van een ‘doorstart’ van de luchtvaartmaatschappij via [tweede eiseres].

160

[...]

165

Voorts stelde het arbeidshof vast dat de overeenkomst van overdracht van een geheel van goederen en contracten die werd gesloten op 12 december 2008 [...] een bijzonder duidelijk beeld geeft van de verhouding tussen [eiseressen].

170

Deze overeenkomst bepaalde immers dat met ingang van 12 januari 2009 te 23 uur (de zgn. initiële inwerkingtreding van de overeenkomst van overdracht, artikel 5.1.a) onder andere werden overgedragen van [eerste eiseres naar tweede eiseres]

175

- goederen: vliegtuigen, eigendom van [eerste eiseres], installaties, merken, domeinnamen, auteursrechten, knowhow, software, hardware, databanken, slots en participaties*
- contracten: leasingcontracten met betrekking tot de aan [eerste eiseres] in leasing gegeven vliegtuigen, specifiek aangeduide contracten met leveranciers van goederen en diensten, met luchtvaartmaatschappijen, interim-kantoren, optiecontracten voor de aankoop van vliegtuigen, leveringen van goederen aan derden, commerciële samenwerkingsakkoorden*
- bepaalde kredieten*
- bepaalde schulden.*

180

185

Wat de werknemers van [eerste eiseres] betreft, bevat voornoemde overeenkomst slechts een vage bepaling, in punt Y van de preambule.

190

Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de Italiaanse werknemers, waarvan het lot geregeld wordt door een ‘vakbondsakkoord’, en de werknemers die in het buitenland werken, waarvoor afgesproken werd dat voor

195 *deze werknemers, ‘wier verhouding door de plaatselijke wetgeving gere-*
geld wordt, de activiteiten vermeld in deze inleiding plaatsvinden en plaats
zullen vinden, mutatis mutandis, in toepassing van de regelgeving die in
elk specifiek geval van toepassing is’.

[...]

200

d.-

Uit wat voorafgaat en reeds uitvoerig werd aangegeven in het arrest van
dit hof van 14 februari 2014, leidt het arbeidshof dat op de doorstart van
[eerste eiseres naar tweede eiseres] de bepalingen van hoofdstuk II van de
205 *cao nr. 32 bis van toepassing zijn.*

Artikel 7 van cao nr. 32bis bepaalt dat de rechten en verplichtingen die
voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang in
de zin van artikel 1, 1° bestaande arbeidsovereenkomsten, door deze over-
210 *gang op de verkrijger overgaan.*

Artikel 8 van voornoemde cao bepaalt dat de vervreemder en de verkrijger
in solidum gehouden zijn tot betaling van de op het tijdstip van overgang
in de zin van artikel 1, 1° bestaande schulden die uit de op dat tijdstip van
215 *overgang bestaande arbeidsovereenkomsten voortvloeien, met uitzonde-*
ring van de schulden uit hoofde van aanvullende regimes van sociale
voorzieningen.

Ten onrechte zou [tweede eiseres] argumenteren dat de arbeidsovereen-
220 *komst met [verweerder] op het tijdstip van de overgang niet langer zou*
bestaan.

Artikel 9 eerste lid van CAO nr. 32bis bepaalt immers dat de wijziging van
werkgever op zichzelf voor de vervreemder of de verkrijger geen reden tot
225 *ontslag vormt.*

Dit ontslagverbod geldt zowel voor de vervreemder vóór de overdracht als
voor de overnemer na de overdracht [...].

230 *De werknemers die met miskennis van dit ontslagverbod kort voor de*
overgang door de vervreemder zijn ontslagen en die door de verkrijger
niet zijn overgenomen, kunnen zich jegens de verkrijger beroepen op de
onwettigheid van dit ontslag; dit betekent dat zij moeten worden be-
schouwd als in dienst van de ondernemingen op het ogenblik van de over-

235 *dracht, zodat de verplichtingen van de werkgever tegenhoer hem van rechtswege van de overdrager op de overnemer zijn overgegaan [...].*

240 *Vermits [eiseressen] met toepassing van artikel 8 van cao nr. 32bis in solidum gehouden zijn tot betaling van de op het tijdstip van overgang in de zin van artikel 1, 1° bestaande schulden die uit de op dat tijdstip bestaande arbeidsovereenkomsten voortvloeien, en de arbeidsovereenkomst tussen [verweerder en tweede eiseres] geacht moet worden nog te bestaan op het ogenblik van de overgang wegens miskenning van het ontslagverbod van artikel 9 eerste lid cao nr. bis, oordeelde de arbeidsrechtbank ten onrechte*
245 *dat de vordering van [verweerder ten opzichte van tweede eiseres] ontvankelijk doch ongegrond was.*

250

NIET VERBETERDE KOPIE

Grievens

255 Eerste onderdeel

Artikel 3 eerste lid van de richtlijn bepaalt dat de rechten en verplichtingen die voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsbetrekking, door deze overgang overgaan op de verkrijger. Overeenkomstig artikel 4 eerste lid van de richtlijn vormt de overgang van de onderneming, vestiging of onderdeel van de onderneming of vestiging op zichzelf voor de vervreemder of de verkrijger geen reden tot ontslag, maar is deze bepaling geen beletsel voor ontslagen om economische, technische of organisatorische redenen die wijzigingen voor de werkgelegenheid met zich brengen. Uit de samenlezing van de artikelen 3 en 4 van de richtlijn volgt derhalve dat de rechten van een vóór de overgang om economische of organisatorische redenen door de vervreemder ontslagen werknemer niet overgaan op de verkrijger.

270 Artikel 7 van de cao die de richtlijn omzet in het Belgische recht, bepaalt dat de rechten en verplichtingen die voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang bestaande arbeidsovereenkomsten, door deze overgang overgaan op de verkrijger. Overeenkomstig artikel 8 van de cao zijn de vervreemder en de verkrijger in solidum gehouden tot betaling van de op het tijdstip van de overgang bestaande schulden, die uit de op dat tijdstip bestaande arbeidsovereenkomsten voortvloeien. Overeenkomstig artikel 9 van de cao vormt de wijziging van de werkgever op zichzelf voor de vervreemder of de verkrijger geen reden tot ontslag, maar kunnen de werknemers die veranderen van werkgever, nochtans ontslagen worden om een dringende reden of om economische, technische of organisatorische redenen, die wijzigingen voor de werkgelegenheid met zich meebrengen. Uit de samenlezing van de artikelen 7, 8 en 9 van de cao volgt derhalve eveneens dat de rechten van een vóór de overgang om economische of organisatorische redenen door de vervreemder ontslagen werknemer niet overgaan op de verkrijger.

285

In hun aanvullende- en syntheseberoepsconclusie voeren eiseressen aan dat artikel 4 van de richtlijn uitdrukkelijk voorziet in de mogelijkheid om kort voor de overgang van onderneming een werknemer te ontslaan, dat dit wordt erkend in de Europese en Belgische rechtspraak en dat een ontslag van een werknemer kort vóór een overgang van onderneming niet steeds onrechtmatig is (randnummers 56-60 en 63-64). Eiseressen voeren voorts aan dat verweerder door eerste eiseres om economische redenen werd ontslagen vóór de overgang

290

van de onderneming, indien al van een overgang spraken zou zijn, dat uit de be-
eindiging van de arbeidsovereenkomst kort vóór de vermeende overgang niet au-
tomatisch kan worden afgeleid dat het ontslag ongeldig zou zijn, als het ontslag
295 om economische, technische of organisatorische redenen en niet omwille van een
nakende overgang is ingegeven, dat het ontslag van verweerder, zoals dat van alle
andere werknemers in het Belgische filiaal, uitsluitend was ingegeven door de
economische moeilijkheden die eerste eiseres geen andere mogelijkheid meer lie-
ten en dat verweerder niet het bewijs van het tegendeel levert (randnummers 113-
300 119). Eiseressen leiden daaruit af dat één van de essentiële voorwaarden opdat
verweerder zich kan beroepen op de bepalingen van de richtlijn en de cao, bijge-
volg niet is voldaan (randnummer 182).

305 Het arbeidshof stelt vast dat eerste eiseres de arbeidsovereenkomst met
verweerder beëindigde op staande voet bij aangetekende brief van 9 januari 2009,
dat met ingang van 12 januari 2009 te 23 uur minstens een zeer belangrijk gedeel-
te van de activa en zelfs een gedeelte van de passiva van eerste eiseres werden
overgedragen naar tweede eiseres en dat tweede eiseres haar activiteiten in België
310 ontplooië vanaf 13 januari 2009 (2^e en 3^e blad van het tussenarrest en p. 6 van
het eindarrest). Uit de vaststellingen van de appelrechters blijkt derhalve dat ver-
weerder door eerste eiseres is ontslagen vóór de vermeende overgang. Het ar-
beidshof stelt niet vast dat verweerder een arbeidsovereenkomst heeft gesloten
met tweede eiseres.

315 Het arbeidshof overweegt echter dat de procedure van buitengewone be-
windvoering niet enkel tot doel had de stopzetting van de activiteiten van eerste
eiseres te regelen, doch wel bestond in het organiseren van een doorstart van de
luchtvaartmaatschappij via tweede eiseres en leidt daaruit af dat de bepalingen
320 van hoofdstuk II van de cao van toepassing zijn.

Het arbeidshof beslist vervolgens dat tweede eiseres ten onrechte aanvoert
dat de arbeidsovereenkomst met verweerder niet langer zou bestaan op het tijdstip
van de overgang, op grond dat artikel 9 eerste lid van de cao bepaalt dat de wijzi-
325 ging van werkgever op zichzelf voor de vervreemder of verkrijger geen reden tot
ontslag vormt en dat werknemers die met miskenning van dit ontslagverbod kort
voor de overgang door de vervreemder zijn ontslagen en niet door de verkrijger
zijn overgenomen, zich jegens de verkrijger kunnen beroepen op de onwettigheid
van dit ontslag.

330 Het arbeidshof antwoordt niet op het verweer van eiseressen dat het ont-
slag van verweerder uitsluitend was ingegeven door de economische moeilijke-
den en bijgevolg niet in strijd is met de bepalingen van de richtlijn. Het arbeids-
hof geeft ook niet de redenen aan waarom het van oordeel is dat verweerder niet

335 of niet uitsluitend zou zijn ontslagen om economische of organisatorische redenen. De appelrechters omkleden bijgevolg hun beslissing niet regelmatig met redenen (schending van artikel 149 van de Grondwet). Voor zover het bestreden arrest aldus moet worden uitgelegd dat de appelrechters die niet oordelen dat verweerder niet zou zijn ontslagen om economische of organisatorische redenen, beslissen dat verweerders ontslag onwettig is, hetzij op grond dat de procedure van voorlopige bewindvoering tot doel had een doorstart van de luchtvaartmaatschappij te organiseren, hetzij op grond dat verweerder kort vóór de vermeende overgang werd ontslagen, miskennen zij het begrip ‘economische of organisatorische redenen’ en de bepalingen van de richtlijn en de cao die ook in geval van overgang van onderneming toelaten dat werknemers worden ontslagen om economische of organisatorische redenen en beslissen zij niet naar recht dat de arbeidsovereenkomst tussen verweerder en tweede eiseres moet worden geacht nog te bestaan op het ogenblik van de overgang (schending van de artikelen 4 eerste lid van de richtlijn, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel, en 9 van de cao, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel). Door op die gronden te beslissen dat tweede eiseres met eerste eiseres in solidum is gehouden tot de beschermingsvergoeding waarop verweerder aanspraak maakt en verweerders vordering gegrond te verklaren jegens tweede eiseres, hoewel de appelrechters vaststellen dat verweerder is ontslagen vóór de vermeende overgang, schendt het arbeidshof de artikelen 3 eerste lid van de richtlijn, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel, en 7 en 8 van de cao, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel, die uitdrukkelijk bepalen dat alleen de rechten uit op het tijdstip van de overgang bestaande arbeidsovereenkomsten overgaan op de verkrijger.

360

Tweede onderdeel

Artikel 3 eerste lid van de richtlijn bepaalt dat de rechten en verplichtingen die voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsbetrekking, door deze overgang overgaan op de verkrijger. Overeenkomstig artikel 5 tweede lid van de richtlijn kan een lidstaat, indien de artikelen 3 en 4 van de richtlijn van toepassing zijn op een overgang tijdens insolventieprocedures, ingeleid ten aanzien van een vervreemder (ongeacht de vraag of deze procedures al dan niet zijn ingesteld met als doel de liquidatie van het vermogen van de vervreemder) en onder toezicht van een bevoegde overheidsinstantie (die een door de nationale wetgeving omschreven curator mag zijn) bepalen dat de schulden van de vervreemder die het gevolg zijn van arbeidsovereenkomsten en die verschuldigd zijn vóór de overgang of voor de inleiding van de insolventieprocedure, niet overgaan op de verkrijger, indien dergelijke procedures uit hoofde van de in de betrokken lidstaat geldende wetgeving een bescherming bieden die ten minste gelijkwaardig is aan die welke wordt

voorgescreven in situaties die vallen onder Richtlijn 80/987/EEG van de Raad van 20 oktober 1980 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake de bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever. Uit de samenlezing van de artikelen 3 eerste lid en 5 tweede lid van de richtlijn volgt dat lidstaten mogen bepalen dat schulden uit bestaande arbeidsovereenkomsten niet overgaan op de verkrijger, ingeval een insolventieprocedure is ingeleid ten aanzien van een vervreemder en deze procedure onder het toezicht staat van een door de nationale wetgeving omschreven curator en een gelijkwaardige bescherming biedt als richtlijn 80/987/EEG, ongeacht of de procedure de liquidatie van het vermogen van de vervreemder beoogt.

Artikel 8bis van de cao zet artikel 5 tweede lid van de richtlijn om in het Belgische recht en bepaalt dat, wanneer de overgang plaatsvindt in het kader van een gerechtelijk akkoord, zoals bedoeld bij artikel 2 van de cao, de op het tijdstip van de overgang bestaande schulden die uit de op dat tijdstip bestaande arbeidsovereenkomsten voortvloeien, niet overgaan op de verkrijger. Artikel 8bis stelt daartoe als voorwaarde dat de betaling van die schulden wettelijk wordt gewaarborgd door het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers binnen de grenzen die voor zijn tussenkomst van toepassing zijn in de wetgeving betreffende de sluiting van ondernemingen. Artikel 2 van de cao beschouwt als overgang in het kader van een gerechtelijk akkoord: de overdracht, bedoeld bij artikel 41 van de wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijk akkoord.

In hun aanvullende- en syntheseberoepsconclusie voeren eiseressen aan dat eerste eiseres was verwickeld in een faillissementsprocedure of minstens in een soortgelijke procedure met het oog op de liquidatie van het vermogen van eerste eiseres en dat verweerder zich bijgevolg niet kon beroepen op de bepalingen van hoofdstuk II van de cao (randnummers 157-167). Eiseressen voeren voorts aan dat hoofdstuk III van de cao anders dan hoofdstuk II niet voorziet in een in solidum gehoudenheid tussen vervreemder en verkrijger, dat tweede eiseres bijgevolg niet was verplicht de gebeurlijk aan verweerder toekomende vergoedingen wegens beëindiging van de arbeidsovereenkomst door eerste eiseres te betalen en dat de gevolgen van de in Italië uitgesproken insolventie ook effect sorteren ten aanzien van de ex-werknemers in België van eerste eiseres (randnummers 173-178). Eiseressen leiden daaruit af dat tweede eiseres niet op grond van artikel 8 van de cao in solidum kan gehouden zijn tot betaling van vergoedingen wegens de beëindiging van de arbeidsovereenkomst door eerste eiseres.

In hun aanvullende- en syntheseconclusie na heropening der debatten voeren eiseressen voorts aan dat minstens van een naar Belgisch recht vergelijkbare

420 procedure van overdracht in het kader van een gerechtelijk akkoord of gerechtelijke reorganisatie sprake is, dat ook volgens het advies nr. 1392 van de Nationale Arbeidsraad het gerechtelijk akkoord als insolventieprocedure in aanmerking komt voor de toepassing van de uitzonderingsbepalingen waarin de cao voorziet, dat dit heeft geleid tot de toevoeging van artikel 8bis in de cao, dat volgens de bepalingen van dit artikel op het tijdstip van de overgang bestaande schulden niet
425 overgaan op de verkrijger, indien de betaling van die schulden wordt gewaarborgd door het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers en dat dit fonds hiervoor tussenkomst, zoals blijkt uit de artikelen 35 en 40bis van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen (randnummers 23-37). Eiseressen voeren aan dat het in casu duidelijk een overgang betreft in het kader van een gerechtelijk akkoord of gerechtelijke reorganisatie, zodat de in solidum aansprakelijkheid van de overnemer niet speelt en dat een toepassing op uitsluitend Belgische procedures van gerechtelijk akkoord of gerechtelijke reorganisatie in strijd zou zijn met het recht van de Europese Unie inzake het vrij verkeer van diensten (randnummers 38-62). Eiseressen
430 leiden daaruit af dat de uitzondering waarin artikel 8bis van de cao voorziet, wel degelijk van toepassing is, zodat tweede eiseres niet in solidum voor de eventuele schulden van eerste eiseres kan worden aangesproken.

440 Het arbeidshof overweegt echter dat de procedure van buitengewone bewindvoering niet enkel tot doel had de stopzetting van de activiteiten van eerste eiseres te regelen, doch wel bestond in het organiseren van een doorstart van de luchtvaartmaatschappij via tweede eiseres en leidt daaruit af dat de bepalingen van hoofdstuk II van de cao van toepassing zijn. Het beslist op die grond dat eiseressen met toepassing van artikel 8 van de cao in solidum gehouden zijn tot betaling van de beschermingsvergoeding waarop verweerder aanspraak maakt.
445

Het arbeidshof antwoordt niet op het verweer van eiseressen dat tweede eiseres met toepassing van artikel 8bis van de cao niet kan gehouden zijn tot betaling van vergoedingen wegens de beëindiging van de arbeidsovereenkomst door eerste eiseres. De appelrechters omkleden bijgevolg hun beslissing niet regelmatig met redenen (schending van artikel 149 van de Grondwet). Het bestreden arrest verwijst alleen naar de artikelen 7, 8 en 9 van de cao. Voor zover het bestreden arrest aldus moet worden uitgelegd dat de appelrechters oordelen dat artikel
450 8bis van de cao in casu niet van toepassing is op grond dat de procedure van voorlopige bewindvoering tot doel had een doorstart van de luchtvaartmaatschappij te organiseren, schenden zij artikel 5 tweede lid van de richtlijn, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel, en artikel 8bis van de cao, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel. Voor zover het bestreden arrest aldus moet worden
455 uitgelegd dat de appelrechters oordelen dat de procedure van bijzondere bewind-
460

voering niet kan worden beschouwd als een insolventieprocedure in de zin van artikel 5 tweede lid van de richtlijn, hoewel zij vaststellen dat deze wordt gevoerd met toepassing van Italiaanse decreetwetten en dat de heer F. bij beslissing van de voorzitter van de Italiaanse ministerraad is aangesteld als gerechtelijke bewindvoerder, schenden zij artikel 5 tweede lid van de richtlijn, zoals gepreciseerd in de
465 aanhef van het middel. Voor zover het bestreden arrest aldus moet worden uitgelegd dat de appelrechters de procedure van bijzondere bewindvoering niet beschouwen als een bij artikel 2 van de cao bedoelde procedure van gerechtelijk akkoord, hoewel zij vaststellen dat deze wordt gevoerd met toepassing van Italiaanse
470 decreetwetten en dat de heer F. bij beslissing van de voorzitter van de Italiaanse ministerraad is aangesteld als gerechtelijke bewindvoerder, schenden zij de artikelen 2 van de cao, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel, 56 en 57 van het Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel en 16 van Verordening (EG) nr.
475 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures. Door op die gronden te beslissen dat tweede eiseres met eerste eiseres in solidum is gehouden tot de beschermingsvergoeding waarop verweerder aanspraak maakt en verweerders vordering gegrond te verklaren jegens tweede eiseres schendt het arbeidshof de artikelen 3 eerste lid en 5 tweede van de richtlijn, zoals gepreciseerd
480 in de aanhef van het middel, en 2, 7, 8, 8bis en 9 van de cao, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel.

NIET VERBETERD

485

TOELICHTING BIJ HET EERSTE MIDDEL

490 Wat het eerste onderdeel betreft, voeren eiseressen aan dat de verkrijger
niet gebonden is door de rechten van de werknemers, die op het ogenblik van de
overdracht van de onderneming niet langer in dienst waren (zie H.v.J. nr. 19/837
februari 1985,) en dat er, ingeval van overdracht, geen beletsel is voor ontslagen
om economische, technische of organisatorische redenen die wijzigingen voor de
werkgelegenheid met zich brengen (zie H.v.J. nr. C-313/07, 16 oktober 2008;
495 Arbh. Luik 27 juni 2006, JTT 2006, 412; Arbh. Luik, 29 november 1999, Soc.
Kron. 2001, 34; L. Peltzer, ‘De l’effectivité de l’interdiction de licencier en cas de
transfert conventionnel d’entreprise’, Soc. Kron. 2001, 36; C. Wantiez, Transfert
conventionnel d’entreprise et droit du travail, Brussel, Larcier, 2003, 107).

500 Het middel behoeft geen verdere toelichting.

505

NIET VERBETERDE KOPIE

510

TWEEDE MIDDEL TOT CASSATIE**Geschonden wetsbepalingen**

515

- artikelen 10 en 11 van de Grondwet;
- artikelen 2 § 1, 3 § 1, 14, 16 en 17 § 1 van de Wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden (hierna Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden).

520

Aangevochten beslissing

525

Het arbeidshof brengt in zijn eindarrest de beslissingen en overwegingen in het tussenarrest in herinnering en verklaart het hoger beroep van verweerder gegrond. Het arbeidshof vernietigt het vonnis van de arbeidsrechtbank in de mate waarin het de vordering van verweerder ten opzichte van tweede eiseres ongegrond verklaarde en verweerder veroordeelde tot de kosten van het geding ten opzichte van tweede eiseres. Het arbeidshof veroordeelt vervolgens tweede eiseres in solidum met eerste eiseres tot betaling aan verweerder van een beschermingsvergoeding tot beloop van 550.777,50 euro beschermingsvergoeding.

530

535

Het arbeidshof beslist aldus op volgende gronden (p. 8 tot en met 10 van het bestreden eindarrest):

“2. De beschermingsvergoeding

540

[...]

Aan de orde is de vraag of de verplichting om de economische of technische reden vooraf te laten erkennen door het bevoegd paritair orgaan, ook geldt wanneer het ontslag van een personeelsafgevaardigde gebeurt door de vereffenaar van een gerechtelijk akkoord.

545

Deze beperking is alleszins niet te vinden 46 § 2 Faillissementswet, zoals in deze van toepassing, waar enkel sprake is van curatoren bij een faillissement. Voornoemd artikel bepaalt immers indien de curatoren bij de stop-

550 *zetting van de activiteiten, met name naar aanleiding van het vonnis van
faillietverklaring, uitdrukkelijk of stilzwijgend hun wil te kennen geven de
bestaande arbeidsovereenkomsten te beëindigen, zij niet verplicht zijn de
bijzondere formaliteiten en procedures na te leven die van toepassing zijn
op de beëindiging van de overeenkomsten van personeelsafgevaardigden.*

555 *Naar het oordeel van het arbeidshof blijkt deze beperking evenmin uit de
door [eiseressen] aangehaalde cassatierechtspraak, waarin wordt uitge-
gaan van het doel dat de wetgever wenste te bereiken met de beperking
van de ontslagmogelijkheden om economische of technische redenen, met
name het vermijden van iedere voor de beschermde werknemer nadelige
560 discriminatie.*

*Dergelijke discriminatie tussen beschermde en niet-beschermde werkne-
mers is uitgesloten wanneer de stopzetting van de activiteiten van de on-
derneming, die gepaard gaat met een gelijktijdig of binnen een zeer korte
565 termijn gegeven ontslag van al de werknemers, het gevolg is van de uit-
voering van een rechterlijke beslissing. [...]*

*Van belang hierbij is dat de rechterlijke beslissing ter uitvoering waarvan
overgegaan wordt tot het ontslag van alle werknemers, de stopzetting van
570 alle handelsactiviteiten moet opleggen en bijgevolg de noodzaak om alle
werknemers te ontslaan. Slechts dan wordt immers uitgesloten dat er een
discriminatie zou bestaan tussen beschermde en niet-beschermde werkne-
mers.*

575 *Indien [eiseressen kunnen] gevolg worden in [hun] stelling van de beslis-
sing van de Italiaanse decreetgever van dezelfde orde is als een rechterlij-
ke beslissing, blijkt uit het Decreet van 29 augustus 2008, genomen ter uit-
voering van de Italiaanse decreetwetten nr. 347 van 23 december 2003 en
nr. 134 van 28 augustus geenszins dat de taak van de heer F., met het de-
580 creet van 29 augustus 2008 aangesteld als voorlopig bewindvoerder,
noodzakelijk inhoudt dat alle werknemers van [eerste verweerster] ontsla-
gen dienen te worden.*

*In de aanstelling van de heer F. wordt enkel aangegeven dat deze belast
585 wordt met het beheer van de ondernemingen de administratie van haar
goederen.*

*In die omstandigheden dient te worden geconcludeerd dat [eerste eiseres]
wel degelijk de procedure tot ontslag wegens ontslag om economische of
590 technische redenen, opgelegd door artikel 2 § 1 eerste lid van de Wet Ont-*

slagregeling Personeelsafgevaardigden en uitgewerkt in artikel 3 van dezelfde wet had dienen na te leven.

d.-

595 *Artikel 14 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden bepaalt dat wanneer de werkgever een einde maakt aan de arbeidsovereenkomst van een personeelsafgevaardigde of een kandidaat-personeelsafgevaardigde zonder de bij de artikelen 2 en 11 bedoelde voorwaarden en procedures na te leven, de werknemer of de organisatie*
 600 *die hem heeft voorgedragen zijn de re-integratie in de onderneming kan aanvragen onder dezelfde voorwaarden als die welke hij voor de beëindiging van de arbeidsovereenkomst genoot, op voorwaarde dat bij een ter post aangetekende brief hiertoe een aanvraag wordt ingaan binnen dertig dagen volgend op de datum van de betekening van de opzegging of de datum van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst zonder opzegging.*
 605

De arbeidsovereenkomst van [verweerder] werd door [eerste eiseres] zonder opzegging beëindigd met aangetekende brief van 9 januari 2009; met aangetekende brief van 12 januari 2009 vroeg het ACV Openbare diensten – sector luchtvaart zijn re-integratie aan. Op de vraag tot re-integratie werd niet ingegaan.
 610

Ten onrechte stelt [tweede eiseres] dat de vraag tot re-integratie niet aan haar werd gericht. Inderdaad blijkt uit de bijgebrachte stukken dat de re-integratie werd gevraagd aan ‘Alitalia’ op het adres waar [tweede eiseres] gevestigd was (1050 Elsene, Kapitein Crepelstraat 2).
 615

e.-

620 *Artikel 17 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden bepaalt dat wanneer de werknemer of de organisatie die zijn kandidaat heeft voorgedragen zijn re-integratie heeft aangevraagd en deze door de werknemer niet werd aanvaard binnen dertig dagen na de dag waarop het verzoek hem bij een ter post aangetekende brief werd gezonden, deze werkgever aan de werknemer de bij artikel 16 bedoelde vergoeding moet betalen, evenals het loon voor het nog resterende gedeelte tot het einde van het mandaat van de leden die het personeel vertegenwoordigen bij de verkiezingen waarvoor hij kandidaat is geweest.*
 625

[...]

630 *[Verweerder] begroot het vaste gedeelte van de beschermingsvergoeding correct op vier jaar loon en het variabel gedeelte correct op drieënhalf*

jaar loon, zodat hij recht heeft op een totale vergoeding gelijk aan zeven-enhalf jaar loon.”

635

NIET VERBETERDE KOPIE

Grievens

640

Eerste onderdeel

Overeenkomstig artikel 2 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafge-
vaardigden kunnen personeelsafgevaardigden slechts worden ontslagen om een
645 dringende reden die vooraf door het arbeidsgerecht aangenomen werd, of om
economische of technische redenen die vooraf door het bevoegd paritair orgaan
werden erkend. Artikel 3 § 1 van de wet bepaalt dat de werkgever die een perso-
neelsafgevaardigde of een kandidaat-personeelsafgevaardigde wil ontslaan om
economische of technische redenen, de zaak vooraf bij een ter post aangetekende
650 brief moet aanhangig maken bij het bevoegd paritair comité, dat dit comité zich
binnen de twee maand moet uitspreken over het bestaan van de economische of
technische redenen en dat, bij ontstentenis van beslissing van het paritair orgaan
binnen die termijn, de werkgever de personeelsafgevaardigde mag ontslaan in ge-
val van sluiting van de onderneming of van een afdeling van de onderneming of
655 in geval van het ontslag van een welbepaalde personeelsgroep zonder dat de ar-
beidsgerechten voorafgaandelijk het bestaan van de economische of technische
redenen erkend moeten hebben.

Het doel van de wetgever, met de vereiste erkenning door het paritair co-
660 mité van de ingeroepen economische of technische reden tot ontslag, bestaat erin,
zonder een voordelige discriminatie voor de beschermde werknemers tot stand te
willen brengen, het werkelijk bestaan van de ingeroepen reden te laten controleren
en te voorkomen dat zulke reden in het bijzonder ten aanzien van de beschermde
werknemers om reden van hun functie van personeelsafgevaardigde of kandidaat-
665 personeelsafgevaardigde zou worden ingeroepen, wat een nadelige discriminatie
ten opzichte van de andere werknemers zou inhouden. Ingeval een beslissing van
een overheid of door de overheid aangestelde onafhankelijke derde reeds het be-
staan van de economische of technische redenen erkent en deze leiden tot het ont-
slag van het hele personeel, heeft dat ontslag een collectief karakter en is het bij-
670 gevolg niet discriminatoir. In die omstandigheden is de verplichting om het pari-
tair comité te raadplegen alvorens beschermde werknemers te ontslaan, niet rede-
lijk verantwoord ten aanzien van het doel dat de wetgever met de wet van 19
maart 1991 nastreefde. Men hoeft immers niet te vrezen voor represaillemaatreg-
elen – waartegen de wetgever de personeelsafgevaardigden wil beschermen – in
675 geval van een collectief ontslag van alle werknemers zonder een onderscheid tus-
sen de werknemers die een mandaat van personeelsvertegenwoordiger uitoefenen,
en de andere werknemers. Bovendien heeft de beschermde werknemer steeds het
recht om zijn ontslag bij de arbeidsgerechten aan te vechten, indien hij van oor-

680 deel zou zijn dat discriminerend tegen hem is opgetreden. De artikelen 2 §1 en 3 §
1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden moeten dan ook aldus
worden uitgelegd dat zij in een dergelijk geval niet de verplichting tot vooraf-
gaandelijke raadpleging van het paritair comité opleggen.

685

In hun aanvullende- en syntheseberoepsconclusie (randnummers 194-203)
voeren eiseressen op omstandige wijze aan dat de werkgever en de curator van
een faillissement niet gehouden zijn het paritair comité te raadplegen, alvorens
een beschermde werknemer wegens economische of technische redenen te ont-
690 slaan, als zij ingevolge een rechterlijke beslissing verplicht zijn alle werknemers
terzelfdertijd of binnen een zeer korte termijn te ontslaan, zodat discriminatie uit-
gesloten is, en dat dit ook geldt voor de vereffenaar van een gerechtelijk akkoord
(randnummer 204). Eiseressen voeren aan dat de buitengewone administratieve
procedure en de aanstelling van de gerechtelijke administrateur ertoe geleid heb-
695 ben dat de verweerder kon worden ontslagen om economische redenen zonder
voorafgaandelijke erkenning door het paritair comité, vermits het ontslag van
verweerder overduidelijk was ingegeven door de economische redenen, erkend
door de Italiaanse ministerraad (randnummers 205-207). Eiseressen leiden daaruit
af de vaststaande rechtspraak inzake de vrijstelling van een voorafgaande raad-
700 pleging van het paritair comité bij faillissement naar analogie moet worden toe-
gepast, op grond dat elke discriminatie in casu volledig is uitgesloten, vermits alle
arbeidsovereenkomsten van het personeel in het Belgische bijhuis moesten wor-
den beëindigd, ingevolge de op basis van een decretale bevoegdheid genomen be-
slissing van de heer F. (randnummer 214).

705

Het arbeidshof overweegt echter dat discriminatie tussen beschermde en
niet-beschermde werknemers alleen wordt uitgesloten, ingeval de rechterlijke be-
slissing ter uitvoering waarvan overgegaan wordt tot het ontslag van alle werk-
nemers, de stopzetting van alle handelsactiviteiten oplegt (p. 9 van het bestreden
710 eindarrest) en verwerpt het verweer van eiseressen dat de taak van de heer F.,
aangesteld als voorlopig bewindvoerder, niet inhoudt dat alle werknemers van
eerste eiseres ontslagen dienden te worden.

Het arbeidshof stelt nochtans vast dat eerste eiseres in ernstige moeilijk-
715 heden is geraakt, dat eerste eiseres bij beslissing van de voorzitter van de Italiaan-
se ministerraad van 29 augustus 2008 is toegelaten tot de procedure van buiten-
gewone bewindvoering, zoals bepaald bij de Italiaanse decreetwetten nr. 347 van
23 december 2003 en nr. 134 van 28 augustus 2008, dat de heer F. in dezelfde be-
slissing van de voorzitter van de Italiaanse ministerraad is aangesteld als gerech-
720 telijk bewindvoerder en dat de heer F. opdracht gaf aan de heer Pierre-Emmanuel

Duband om over te gaan tot de beëindiging van de arbeidsovereenkomsten van alle personeelsleden verbonden aan de zetel van eerste eiseres in België en dat eerste eiseres haar activiteiten heeft stopgezet op 12 januari 2009 als gevolg van de gevoerde procedure van buitengewone bewindvoering (2^e en 3^e blad van het tussenaarrest). Uit de vaststellingen van het arrest blijkt derhalve dat de economische redenen die verweerders ontslag rechtvaardigen, door de Italiaanse overheid zijn erkend, dat de door de Italiaanse overheid aangestelde gerechtelijk bewindvoerder de opdracht heeft gegeven omwille van die economische redenen de arbeidsovereenkomsten van alle personeelsleden van eerste eiseres in België te beëindigen, dat de heer Duband, manager van eerste eiseres, bijgevolg geen andere keuze had dan alle personeelsleden zonder enig onderscheid, naargelang zij personeelsafgevaardigde waren of niet, diende te ontslaan en dat alle activiteiten van eerste eiseres werden stopgezet ingevolge de procedure van buitengewone bewindvoering. In die omstandigheden is het opleggen van de verplichting tot raadpleging van het paritair comité onevenredig ten opzichte van het doel van bescherming tegen represaillemaatregelen van de werkgever, omdat het risico van discriminatie tegenover de beschermde werknemers uitgesloten is en zij bovendien het recht behouden om hun ontslag in rechte aan te vechten. De artikelen 2 § 1 en 3 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden dienen dan ook zo te worden uitgelegd dat zij in het voorliggende geval eerste eiseres niet de verplichting opleggen tot voorafgaande raadpleging van het paritair comité. Dat de wetgever zelf de toepassing van die verplichting in de omstandigheden die zich hebben voorgedaan, in het voorliggend geval, onredelijk zou vinden, blijkt uit artikel 3 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden, dat de werkgever toestaat, bij ontstentenis van beslissing van het paritair orgaan binnen de bij de wet bepaalde termijn, de personeelsafgevaardigde te ontslaan in geval van sluiting van de onderneming.

De appelrechters beslissen bijgevolg niet naar recht dat eerste eiseres de procedure tot ontslag wegens economische of technische redenen diende te volgen, op grond dat de stopzetting van alle handelsactiviteiten van eerste eiseres niet is opgelegd door een rechterlijke beslissing (schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en 2 § 1 en 3 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden, zoals gepreciseerd in de aanhef van het middel).

755

Tweede onderdeel

Artikel 16 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden bepaalt dat de werkgever een vergoeding moet betalen gelijk aan het lopende loon dat overeenstemt met de duur van twee, drie of vier jaar naargelang van het aantal dienstjaren in de onderneming, als de ontslagen personeelsafgevaardigde of de

760

organisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen, zijn re-integratie niet heeft
aangevraagd binnen de bij artikel 14 van de wet vastgelegde termijnen. Wanneer
765 de werknemer of de organisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen zijn re-
integratie heeft aangevraagd en deze door de werkgever niet werd aanvaard bin-
nen de wettelijk vastgelegde termijn, moet deze werkgever aan de werknemer de
bij artikel 16 bedoelde vergoeding betalen, evenals het loon voor het nog reste-
rende gedeelte van de periode tot het einde van het mandaat van de leden die het
770 personeel vertegenwoordigen bij de verkiezingen waarvoor hij kandidaat is ge-
weest (art. 17 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden).

In hun aanvullende- en syntheseberoepsconclusie voeren eiseressen in ui-
terst ondergeschikte orde aan dat verweerder slechts bij de eerste eiseres en niet
775 bij de tweede eiseres een aanvraag tot re-integratie heeft ingediend en dat ver-
weerder bijgevolg geen aanspraak kan maken op het gedeelte van de bescher-
mingsvergoeding dat overeenstemt met het loon voor het nog resterende gedeelte
van de periode tot het einde van het mandaat (randnummers 219-223). Eiseressen
verzoeken het arbeidshof om die reden verweerdere vordering ten aanzien van
780 tweede eiseres te verminderen van 550.777,50 tot 278.800,9 euro (randnummer
226).

Het arbeidshof overweegt evenwel dat tweede eiseres ten onrechte stelt da
de vraag tot re-integratie niet aan haar werd gericht, op grond dat uit de bijge-
785 brachte stukken blijkt dat de re-integratie werd gevraagd aan “Alitalia” op het
adres waar tweede eiseres was gevestigd “(1050 Elsene, Kapitein Crespelstraat 2).

Het arbeidshof beslist terecht dat de re-integratie werd gevraagd aan “Ali-
talia” op het adres Kapitein Crespelstraat 2 te 1050 Elsene), zoals blijkt uit ver-
790 weerdere stuk 9. Het tussenarrest (3^e blad) vermeldt weliswaar zonder meer dat
de Belgische zetel van tweede eiseres werd gevestigd te 1050 Elsene, Kapitein
Crespelstraat 2. Het gaat hier echter om een loutere verschrijving, zoals blijkt uit
het eerste blad van het tussenarrest, pagina 2 van het eindarrest en het gerechts-
deurwaardersexploot van 15 januari 2015 waarbij het eindarrest werd betekend
795 aan eiseressen, waar telkens als adres van het bijhuis van tweede eiseres, Louiza-
laan 149, 1050 Brussel wordt vermeld.

De beslissing van de appelrechters dat de re-integratie werd gevraagd op
het adres waar tweede eiseres was gevestigd, berust derhalve op een materiële
800 vergissing, zodat het arbeidshof op grond daarvan tweede eiseres niet naar recht
veroordeelt tot betaling van de som van 550.777,50 euro in plaats van tot betaling
van de som van 278.800,9 euro (schending van de artikelen 14, 16 en 17 van de
Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden, zoals gepreciseerd in de aanhef
van het middel). Voor zover het arrest aldus moet worden uitgelegd dat de beslis-

805 sing van de appelrechters dat de re-integratie werd gevraagd op het adres waar
tweede eiseres was gevestigd, niet berust op een materiële vergissing, berust zij in
ieder geval op tegenstrijdige, minstens dubbelzinnige redenen (schending van ar-
tikel 149 van de Grondwet) en veroordeelt het arbeidshof tweede eiseres niet naar
recht tot betaling van de som van 550.777,50 euro (schending van de artikelen 14,
810 16 en 17 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden, zoals gepreci-
seerd in de aanhef van het middel).

NIET VERBETERDE KOPIE

815

TOELICHTING BIJ HET TWEEDE MIDDEL

820 De artikelen 2 § 1 en 3 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafge-
vaardigden leggen de werkgever de verplichting om vooraf de zaak voor te leggen
aan het bevoegd paritair comité, als hij een door die wet beschermd werknemer
wil ontslaan om economische redenen.

825 Het doel van de wetgever, met de vereiste erkenning van de ingeroepen
economische of technische reden tot ontslag, bestaat erin, zonder een voordelige
discriminatie voor de beschermde werknemers tot stand te willen brengen, het
werkelijk bestaan van de ingeroepen reden te laten controleren en te voorkomen
dat zulke reden in het bijzonder ten aanzien van de beschermde werknemers om
reden van hun functie van personeelsafgevaardigde of kandidaat-
830 personeelsafgevaardigde zou worden ingeroepen, wat een nadelige discriminatie
ten opzichte van de andere werknemers zou inhouden (Cass. AR S.00.0041.N, 25
juni 2001; Cass. AR S.01.0173.N, 14 oktober 2002; Cass. AR S.03.0078.N, 19
april 2004; Cass. AR S.10.0159.N, 20 juni 2011).

835 Ingeval een beslissing van een overheid of door de overheid aangestelde
onafhankelijke derde op zich het bestaan van de economische of technische rede-
nen erkent en deze leiden tot het ontslag van het hele personeel, heeft dat ontslag
een collectief karakter en is het bijgevolg niet discriminatoir. In die omstandighe-
den is de verplichting om het paritair comité te raadplegen alvorens beschermde
840 werknemers te ontslaan, niet redelijk verantwoord ten aanzien van het doel dat de
wetgever met de wet van 19 maart 1991 nastreefde. Men hoeft immers niet te vre-
zen voor represaillemaatregelen – waartegen de wetgever de personeelsafgevaar-
digden wil beschermen – in geval van een collectief ontslag van alle werknemers
zonder een onderscheid tussen de werknemers die een mandaat van personeelsver-
845 tegenwoordiger uitoefenen of zich daartoe kandidaat hebben gesteld, en de andere
werknemers. Ingeval de artikelen 2 §1 en 3 § 1 van de Wet Ontslagregeling Per-
soneelsafgevaardigden aldus zou moeten worden uitgelegd dat zij in een dergelijk
geval toch de verplichting tot voorafgaandelijke raadpleging van het paritair comi-
té handhaven, zijn zij niet verenigbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.
850 Die wetsbepalingen kunnen echter ook zo worden uitgelegd dat in een dergelijk
geval die verplichting niet geldt. Zij schenden dan het grondwettelijk gelijkheids-
beginsel niet (Arbitragehof nr. 58/2002, 28 maart 2002).

855 De rechtspraak van Uw Hof is in die zin gevestigd dat uit een faillisse-
mentsvonnis volgt dat de economische reden tot het ontslaan van alle werkne-

mers, ook van de beschermde werknemers, vaststaat, en dat het ontslag van alle werknemers ten gevolge van het faillissement, hetzij onmiddellijk na het faillissement, hetzij geleidelijk aan naargelang de vereisten van de vereffening, in de regel niet discriminatoir is. Uw Hof leidt daaruit af dat de erkenning van de technische of economische reden niet meer aan het paritair comité moet gevraagd worden vooraleer tot ontslag van de beschermde werknemer kan worden overgegaan. Dit geldt, onverminderd het recht van de beschermde werknemer om tegen zijn ontslag op te komen indien hierbij discriminerend zou zijn opgetreden (Cass. AR S.00.0041.N, 25 juni 2001; Cass. AR S.01.0173.N, 14 oktober 2002; Cass. AR S.03.0078.N, 19 april 2004; Cass. AR S.10.0159.N, 20 juni 2011).

Uit de overwegingen van het Grondwettelijk Hof, indertijd nog Arbitragehof, en van Uw Hof volgt echter dat de artikelen 2 §1 en 3 § 1 van de Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden zo moeten worden uitgelegd dat zij evenmin tot voorafgaandelijke raadpleging verplichten in andere gevallen waarin uit een beslissing van de overheid volgt dat de economische reden tot het ontslaan van alle werknemers, ook van de beschermde werknemers, vaststaat, en dat het ontslag van alle werknemers ten gevolge daarvan niet discriminatoir is en men dus niet hoeft te vrezen voor represaillemaatregelen. Ook in die omstandigheden, anders dan bij faillissement, zou de verplichting om het paritair comité te raadplegen alvorens beschermde werknemers te ontslaan, niet redelijk verantwoord zijn, rekening houdend met het recht van de beschermde werknemer om tegen zijn ontslag op te komen indien hij van oordeel zou zijn dat discriminerend tegen hem is opgetreden.

880

Het middel behoeft geen verdere toelichting.

885

*

* *

890 **Op deze gronden en overwegingen** besluit ondergetekende advocaat voor
eiseres dat het U, Hooggeachte Heren en Dames, moge behagen het bestreden
eindarrest en, zo nodig, het bestreden tussenarrest, te vernietigen, de zaak en de
partijen naar een ander arbeidshof te verwijzen en te beslissen over de kosten als
naar recht en, in ondergeschikte orde onderstaande prejudiciële vraag te stellen
895 aan het Grondwettelijk Hof:

900 *“Zijn de artikelen 2 § 1 en 3 § 1 van de wet van 19 maart 1991 houdende
bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de onder-
nemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing
van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-
personeelsafgevaardigden, bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de
Grondwet, voor zover zij aldus (moeten) worden uitgelegd dat zij een
werkgever ertoe verplichten het paritair comité te raadplegen alvorens be-
905 schermde werknemers te ontslaan, ingeval de bevoegde overheid van een
lidstaat van de Europese Unie vaststelt dat de werkgever in economische
moeilijkheden verkeert en de werkgever op die grond toelaat tot een proce-
dure van buitengewone bewindvoering, de door dezelfde overheid aange-
stelde gerechtelijk bewindvoerder aan de werkgever de opdracht geeft om
over te gaan tot de beëindiging van de arbeidsovereenkomsten van alle
910 personeelsleden zonder onderscheid verbonden aan zijn zetel in België en
bovendien wordt vastgesteld dat de werkgever alle activiteiten heeft stop-
gezet als gevolg van de gevoerde procedure van buitengewone bewindvoe-
ring, rekening ermee gehouden dat de betrokken beschermde werknemers
het recht behouden om hun ontslag in rechte aan te vechten”.*

915

Antwerpen, 8 april 2015

920

Johan Verbist

Bijlagen:

- 925 1. Exploot van betekening dd. 15 januari 2015 waarin verweerder keuze van
woonst heeft gedaan;
2. het exploot van betekening aan de verwerende partij.